

Dijalozi s baštinom 2015

Utvrde

Znanstveno-stručni skup

17. travnja 2015.

Filozofski fakultet u Rijeci

Jednodnevni znanstveno-stručni skup
Dijalozi s baštinom 2015
Utrde

Sažeci izlaganja dostupni su na web stranici:
www.dijalozisbastinom.wix.com/dijalozi

ORGANIZATORI

Katedra za istraživanje i zaštitu kulturne baštine
Odsjek za povijest umjetnosti Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci

ICOMOS Hrvatska

Hrvatski restauratorski zavod

PROGRAMSKI ODBOR

izv. prof. dr. sc. Marijan Bradanović
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

prof. dr. sc. Zlatko Jurić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

prof. dr. sc. Matej Klemenčič
Filozofski fakultet Sveučilišta u Ljubljani

prof. dr. sc. Nina Kudiš
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

izv. prof. dr. sc. Ivan Matejčić
Akademija primijenjenih umjetnosti Sveučilišta u Rijeci

izv. prof. dr. sc. Marko Špikić
Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

izv. prof. dr. sc. Predrag Šustar
dekan Filozofskog fakulteta u Rijeci

ORGANIZACIJSKI ODBOR

izv. prof. dr. sc. Marijan Bradanović
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

Ivan Braut
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, vanjski suradnik

dr. sc. Irma Huić
Hrvatski odbor ICOMOS-a

Mateja Jerman
Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, vanjski suradnik

Naslovnica: Trsatska Gradina tijekom radova
(foto: D. Krizmanić, Konzervatorski odjel u Rijeci)

Oblikovanje knjige sažetaka: Ivan Braut

Znanstveni skup financijski je pomogao Grad Rijeka

Knjiga sažetaka

Dijalozi s baštinom 2015

Utvrde

17. travnja 2015.

Filozofski fakultet u Rijeci
Kampus na Trsatu, Sveučilišna avenija 4
Dvorana 006 (prizemlje)
S početkom u 9:30

Program skupa

- 9 : 30 **OTVARANJE SKUPA - Pozdravne riječi**
- 10 : 00 Marijan Bradanović
FORTIFIKACIJSKI SPOMENICI RIJEČKE REGIJE
- 10 : 20 Josip Višnjić
KASNOSREDNJOVJEKOVNA UTVRDA POSSERT (SHABEZ)
Devet godina arheoloških istraživanja i konzervatorsko-
restauratorskih zahvata
- 10 : 40 Sunčica Mustač, Nataša Nefat
JE LI MOGUĆE OBNOVITI NAJSLOŽENIJI AUSTROUGARSKI
FORTIFIKACIJSKI SUSTAV U EUROPI?
- 11 : 00 Rasprava
Pauza
- 11 : 30 Daria Škarpa Dubreta
PRIJEDLOG KRONOLOGIJE NASTANKA ILOČKE
SREDNJOVJEKOVNE CITADELE - Prema rezultatima istraživanja
- 11 : 50 Ana Azinović Bebek
STARI GRAD BARILOVIĆ – Deset godina arheoloških istraživanja
- 12 : 10 Rasprava
Pauza

Josip Ćuzela	12 : 30
PRISTUP OBNOVI RENESANSNE TVRĐAVE SV. NIKOLE U KANALU SV. ANTE U ŠIBENIKU	
Ivo Glavaš, Angela Bujas	12 : 50
ŠIBENSKA TVRĐAVA SV. MIHOVILA U KANDIJSKOM RATU	
Rasprava	13 : 10
Pauza za ručak	13 : 30
Predstavljanje novih brojeva <i>Godišnjaka zaštite spomenika kulture Hrvatske</i> i <i>Portala – Godišnjaka Hrvatskog restauratorskog zavoda</i>	15 : 00
Zajednički odlazak na Trsatsku Gradinu	
Izlaganja na terenu	16 : 20
Nenad Labus, Dolores Oštrić	
ZAŠTO JE TRSAT TEK UVJETNO FORTIFIKACIJA?	
Ranko Starac	
TRSATSKA GRADINA – kaštel, mauzolej, muzej, kafić, vidikovac,...	

FORTIFIKACIJSKI SPOMENICI RIJEČKE REGIJE

Marijan Bradanović | Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci

A. Manzonei, Trsat,
1827., HDA,
Zagreb
(detalj)

Pogled na trsatski
kaštel iz smjera
zapada (foto: D.
Krizmanić)

Od Gorskoga kotara do pučinskih kvarnerskih otoka i od liburnijskoga dijela Istre, preko Rijeke do povijesnoga Vinodola i Senja nižu se brojni, nekoć međusobno suprotstavljeni ili prema drugim, vanjskim prijetnjama uspostavljeni, tipološki i kronološki izrazito raznovrsni, slojeviti ili u jednom dahu podignuti, kratkotrajno ili stoljećima održavani, fortifikacijski sustavi i pojedinačni fortifikacijski spomenici. Na prostoru susreta plovnih i kopnenih putova, obilježenom brojnim državnopravnim i graničnim mijenama te ratnim sukobima, planirali su ih i podizali carstva i republike, kraljevstva i kraljevine, vlastela i gradovi. Donosi se pregled najvažnijih podvrsta temeljen na regionalnim specifičnostima. Ističu se temeljem tradicionalnih kriterija odavno poznati a još uvijek iznenađujuće slabo ili nikako valorizirani primjeri.

Utvrda na otočiću
Sv. Petra pokraj
Ilovika
(foto: D.
Krizmanić)

Kakav je naš odnos prema ovom šire prepoznatljivom dijelu identiteta naše regije? Kakvo je stanje očuvanosti, dokumentiranosti i istraženosti spomenika fortifikacijske arhitekture? Postoji li temeljna klasifikacija? Kakve su nam realizacije i planovi konzervacije, valorizacije i prezentacije? Jesu li prepoznate i koordinirane lokalne inicijative? Nadopunjuju li se ili ponavljaju pojedinačni prezentacijski koncepti i izložbeni postavi? Na koje se spomenike i na kakav način valja usredotočiti? Postoji li strategija?

Kaštel Grižane
(foto: D.
Krizmanić)

KASNOSREDNJOVJEKOVNA UTVRDA POSSERT (SHABEZ)

Devet godina arheoloških istraživanja i
konzervatorsko-restauratorskih zahvata

Josip Višnjić | Hrvatski restauratorski zavod

Srednjovjekovna feudalna utvrda Possert (Shabez), koja se nalazi u općini Cerovlje, u blizini Belaja, predmet je arheoloških istraživanja i konzervatorsko-restauratorskih zahvata koje tijekom zadnjih devet godina provodi Služba za arheološku baštinu Hrvatskog restauratorskog zavoda. U tom su periodu arheološkim istraživanjima otkriveni mnogobrojni do sada nepoznati arhitektonski detalji koji pojašnjavaju način funkcioniranja utvrde te je prikupljena značajna količina pokretnih arheoloških nalaza koji omogućavaju datiranje perioda funkcioniranja utvrde (14. do 16. st.) te daju uvid u svakodnevicu koja se u njoj odvijala. Zbog iznimno lošeg stanja u kojemu su se nalazili sačuvani građevinski elementi utvrde, u

Pogled na Possert
iz zraka. U prvom
planu je crkva
sv. Martina, a u
pozadini dvorac
Belaj

Possert
2007. g.

Possert
2014. g.

istom su periodu obavljani i obimni konzervatorsko-restauratorski radovi kojima je utvrda cjelovito konzervirana i spašena od daljnjeg propadanja.

U predavanju koje će se uglavnom fokusirati na provedene konzervatorsko-restauratorske zahvate, bit će dotaknute i analize dostupnih povijesnih podataka, analize arhitektonskih ostataka utvrde i njezina razvoja, ali i pitanje daljnjeg upravljanja spomenikom u čiju su obnovu tijekom proteklog perioda uložena značajna financijska sredstva.

JE LI MOGUĆE OBNOVITI NAJSLOŽENIJI AUSTROUGARSKI FORTIFIKACIJSKI SUSTAV U EUROPI?

Sunčica Mustač | Nataša Nefat

Ministarstvo kulture RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Puli

Devetnaesto je stoljeće razdoblje u kojemu se Pula od zamrgol provincijskog gradića s manje od tisuću stanovnika i tragičnim stupnjem degradacije urbanih struktura i monumentalnih antičkih i ranokršćanskih spomenika postupno pretvara u moderan grad i jednu od najvećih i najsigurnijih mornaričkih baza na Mediteranu. Razlog tome osnivanje je ratne luke u dnu dubokog zaljeva koja od 1850. godine postaje glavna ratna luka Habsburške monarhije i Pomorski Arsenal njene ratne mornarice. Najimpresivniji materijalni trag u promjeni slike grada ostavio je sustav teritorijalne tvrđave koju čine utvrde, bitnice, infrastrukturne građevine, sistem putova i pruga koji se proteže u radijusu od preko 30 km od gradskog središta, odnosno srca tog sustava – Pomorskog Arsenala i ratne luke. Kroz cijelu svoju povijest grad Pula razvija se na 25 kvadratnih kilometara površine, da bi pred početak Prvog svjetskog rata teritorijalna tvrđava tj. sustav obrane ratne luke obuhvaćao prostor od 700 kvadratnih kilometara od Limskog kanala do Raškog zaljeva na sjeveru, do rta Premantura na jugu i fortifikacijskih građevina na Malom

Utvrda Muzil,
dvorije

Lošinju. Promjene u konceptu obrane luke i tipologiji fortifikacijskih građevina, te promjene u načinu gradnje i primjeni materijala slijedi napredak u razvoju ratnih strategija i tehnologiji naoružanja i eksploziva. Obrambeni sustav koji se razvija do Prvog svjetskog rata zacementirao je daljnji

urbanistički razvoj grada, jer su ga u istoj funkciji koristile vojske čak četiriju država. U 21. stoljeću s promjenom vojnih strategija nekada vitalne vojne zone i građevine gube u potpunosti svoj strateški značaj i postaju prostor otvorenih mogućnosti za daljnji razvoj grada. Istovremeno, one predstavljaju i najveći izazov, ne samo za Grad Pulu i ostale gradove i općine na čijem se prostoru protežu elementi tog sustava, već i za cijelu regiju i državu, obzirom na složenost problema i neriješenih pitanja vezanih za njihovo održavanje i obnovu.

U tom smislu, najveći su problemi neriješeni imovinsko-pravni odnosi, nejasan korisnički status većine građevina, nepostojanja jasne slike o budućoj namjeni tih građevina i cijelog sustava, do neprepoznavanja fenomena teritorijalne tvrđave u cijelom njenom obuhvatu na prostorno planerskoj razini, do nepostojanja cjelovitih i funkcionalnih strategija upravljanja sustavom, te u konačnici do nedostatnog iskustva sustava zaštite kulturne baštine u obnovi takvih složenih arhitektonskih cjelina.

Cilj izlagača je u nekoliko primjera pokazati probleme i izazove s kojima se susreću korisnici i vlasnici fortifikacijskih građevina u pulsском zaljevu te predstaviti mogućnosti njihove obnove i nove namjene.

gore:
Karta obrambenih područja Ratne luke Pula tijekom Prvog svjetskog rata

dolje:
Izgradnja Utvrde Verudela oko 1885. g

PRIJEDLOG KRONOLOGIJE NASTANKA ILOČKE SREDNJOVJEKOVNE CITADELE

Prema rezultatima istraživanja

Daria Škarpa Dubreta | Hrvatski restauratorski zavod

Pogled na Iločku srednjovjekovnu citadelu s juga, 2007.g.; snimio: M. Romulić; izvor: Ministarstvo kulture

Nakon višegodišnjih arhivskih i prvih terenskih istraživanja, počinje se nazirati moguća kronologija nastanka srednjovjekovnog Iloka.

Danas sačuvani ostaci srednjovjekovnog fortifikacijskog kompleksa većim dijelom su građeni tijekom XV. st., za vrijeme Nikole Iločkog te na prijelazu XV. u XVI. st., za vrijeme Nikolinog sina, Lovre.

Istraživanjima je utvrđeno da je nastao u dva velika građevinska zahvata, čije je oblikovanje bilo uvjetovano razvojem oružja i ratnih strategija.

Prvi građevinski zahvat se odnosi na veći fortifikacijski prsten prilagođen ratovanju hladnim oružjem, no i on je nastao u više sukcesivnih faza.

Drugi, morfološki izuzetno zanimljiv, građevinski zahvat odnosi se na dodatni zapadni obrambeni prsten, prilagođen ratovanju vatrenim oružjem - datiramo ga vrlo rano, na sam kraj XV. i početak XVI. stoljeća.

Pogled na kompleks
Franjevačkog
samostana sa
jugoistoka, 2011. g.;
snimio: Tin Hudolin;
izvor: Ministarstvo
kulture

No, postoje i čvrste indicije o starijim slojevima grada - neke koje smo poznavali, ali i neke do kojih smo došli terenskim istraživanjima.

Slučajan nalaz kamenog pilastra, u vrtu Franjevačkog samostana, s prikazom Agnus Dei i troprutim pleterom, datira se u XII. stoljeće i ukazuje na mogućnost postojanja zidane kapele ili crkve u to vrijeme.

Kao oppidum, llok se u poznatim pisanim izvorima prvi put spominje 1317. godine, kada je bio u posjedu ugarske velikaške obitelji iz roda Csák. U njihovom je posjedu bio od početka XIII. st. do izumiranja obitelji.

Kralj Ludovik I. poklanja iločki posjed, 1364. godine, drugoj velikaškoj ugarskoj obitelji iz roda Kont u čijem će posjedu ostati do 1524. godine, odnosno do smrti Lovre Iločkog. Vrijeme Nikole i Lovre Iločkih, odnosno XV. stoljeće bilo je zlatno doba lloka, kada je bio kraljevsko sjedište, hodočasnički i bogat trgovački grad.

Sulejman Veličanstveni, u svom prvom pohodu na Budim, osvaja llok 1526. godine.

lijevo: Stariji
obrambeni prsten
- vanjsko lice dijela
južnog obrambenog
poteza uz kulu 7
i dio unutrašnjeg
lica sjevernog
obrambenog poteza
uz polukulu 1;
2011. g.; snimio:
T. Hudolin; izvor:
Ministarstvo kulture

desno: Pogled
iz zraka na
veliki bastion na
jugozapadnom
dijelu dodatnog
obrambenog prstena
s kraja XV. i početka
XVI. stoljeća. Istočno
od bastiona se
nalaze kaskade koje
pripadaju sklopu
uređenja južne
padine perivoja i
oranžerije obitelji
Odescalchi u XIX.
stoljeću; 2011. g.;
snimio: T. Hudolin;
izvor: Ministarstvo
kulture

STARI GRAD BARILOVIĆ

Deset godina arheoloških istraživanja

Ana Azinović Bebek | Hrvatski restauratorski zavod

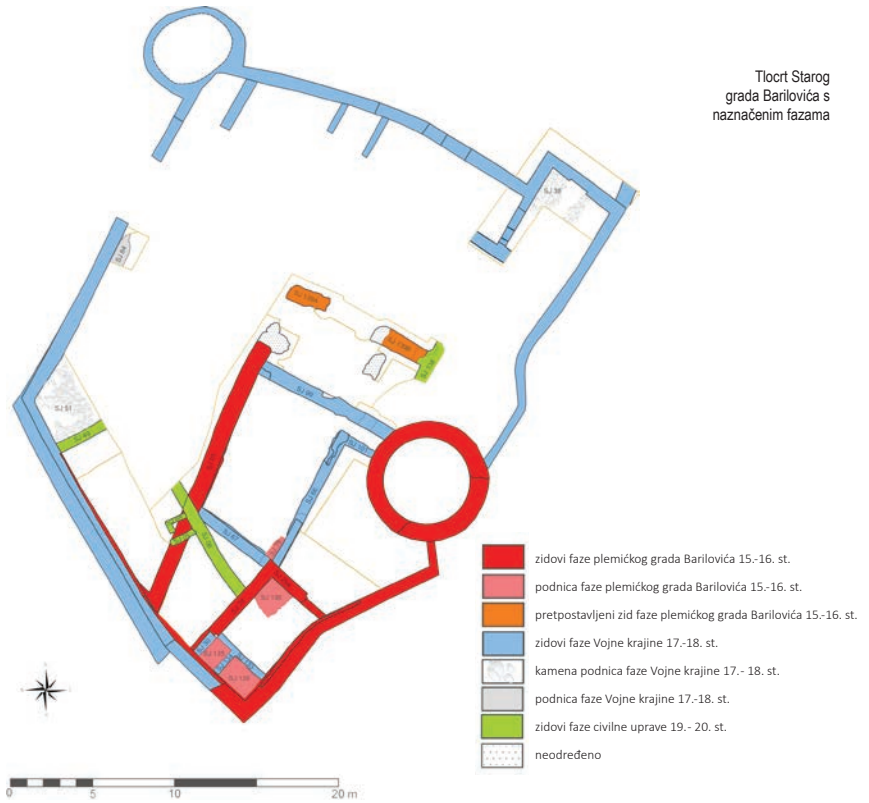
Predavanjem će se predstaviti rezultati višegodišnjih arheoloških istraživanja Staroga grada Barilovića, koja se provode u sklopu konzervatorsko-restauratorskih radova i obnove. Najvažnijima u rekonstruiranju života i građevnih faza starih gradova pokazala su se arheološka istraživanja. Vrednovanje pokretnog arheološkog materijala daje bolji uvid u svakodnevni život starih gradova, dok pravilno dokumentiranje i interpretiranje stratigrafije nalazišta omogućuje pravilno razumijevanje arhitektonskoga razvoja i namjene prostorija. Tlocrti starih gradova, iako dragocjeni, samo su naznaka aktivnosti i života na njima, dok povijesni izvori ne pružaju dovoljno podataka. Do nedavno se smatralo kako je Stari grad Barilović primjer krajiške utvrde 16. stoljeća, a arheološkim istraživanjima, interpretiranjem pokretnih nalaza i odnosa građevnih struktura, izdvojene su tri faze života na Starome gradu te je potvrđena njegova gradnja u 15. stoljeću. Također je Stari grad Barilović na osnovi rezultata arheoloških istraživanja po prvi puta upisan na kartu prapovijesnih nalazišta.

lijevo:
Tlocrt Starog grada
Barilovića iz 1660. g.

desno:
Stari grad Barilović,
pogled iz zraka

Tloort Starog grada Barilovića s naznačenim fazama

3D snimka

PRISTUP OBNOVI RENESANSNE TVRĐAVE SV. NIKOLE U KANALU SV. ANTE U ŠIBENIKU

Josip Ćuzela | konzervator

Tvrđava Sv. Nikole je pomorska utvrda građena u 16 stoljeću. Do naših dana je sačuvana u izvornoj formi. Jedine promjene na tvrđavi su se dogodile, u vrijeme austrijske uprave, kada se, krajem 19. stoljeća, pojavio obalni top. Za potrebe novog topa izgradili su se novi topovski otvori koji nisu srušili izvorne već su se na stare otvore samo naslonili.

Obnova tvrđave je, od vremena kada je prestala biti u upotrebi vojske, bila izazov za stručnjake. Pred nekoliko godina se činilo da je tvrđavu moguće obnoviti jedino unošenjem u njene prostore novih sadržaja koji bi sigurno narušili integritet spomenika, ali bi dali doprinos njenom spašavanju od propadanja koje je bilo evidentno. Sretna je okolnost što se pred nekoliko godina dogodila šetnica koja valorizira u cijeloj dužini kanal Sv. Ante. Prirodni završetak šetnice je na otočiću pred tvrđavom. Stavljanjem u funkciju šetnice i izgradnjom informativno – propagandnog centra u uvali

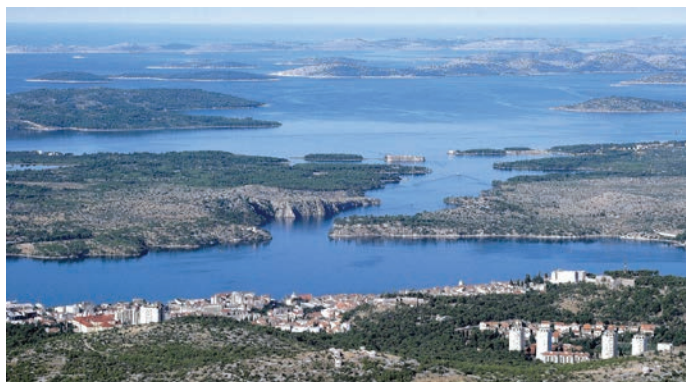
Tvrđava Sv. Nikole,
pogled iz zraka

Unutrašnjost Tvrđave
Sv. Nikole

Minerska na suprotnoj strani uvala od tvrđave i njenog jedinog ulaza, pojavila se mogućnost obnove tvrđave bez unošenja novih radikalnih sadržaja. Tvrđava bi se, oslanjanjem na infrastrukturu šetnice i informativno propagandnog punkta s kojeg bi se mogla organizirati posjeta, može koristiti u izvornom obliku kao spomenik kulture. Sve potrebe posjetilaca tvrđave mogu se realizirati u objektima u uvali Minerska i na obližnjem otočiću Školjić. Na Školjiću koji je u neposrednoj blizini tvrđave i gdje postoje ruševni objekti mogu se organizirati sve infrastrukturne potrebe. S otočića je i pristup tvrđavi s kopnene strane drvenom pasarelom uz istočnu kortinu tvrđave koja je u povijesti postojala.

Pogled na Šibenik,
Kanal Sv. Ante i
Tvrđavu Sv. Nikole

ŠIBENSKA TVRĐAVA SV. MIHOVILA U KANDIJSKOM RATU

Angela Bujas | Ivo Glavaš

Ministarstvo kulture RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Šibeniku

Dosadašnje spoznaje o tvrđavi sv. Mihovila u Šibeniku relativno su skromne, a objavljena građa uglavnom je nesistematizirana tako da danas nije moguće u potpunosti definirati različite graditeljske faze. Sukladno tome i promjene koje je tvrđava doživjela kao odgovor na upotrebu vatrenog oružja, posebice topništva treba dodatno istražiti. Uvidom u kod nas dosad gotovo nepoznatu grafičku mapu Vincenza Coronellija iz biblioteke Marciana u Veneciji, pružila nam se mogućnost rasvijetliti fazu adaptacije tvrđave koju povezujemo s periodom Kandijskog rata (1645. – 1669.). U tom razdoblju grozničavog utvrđivanja Šibenika i Splita pred opasnom turskom najездom, prepoznajemo dio istog obrambenog programa u kojem istaknutu ulogu imaju kondotijeri u mletačkoj službi Christoph Martin von Degenfeld i Camillo Gonzaga.

Nakon terenskog obilaska tvrđave sv. Mihovila i usporedbe s Coronellijevim prikazom te tekstualnim obrazloženjem koje pripada karti, ustanovili smo i izdvojili različite fortifikacijske detalje karakteristične za obranu i upotrebu vatrenog oružja. Topovske bitnice postavljene na istaknutim obrambenim točkama, batteria Barone na zapadu i batteria Gonzaga na istoku, najvažniji su dio modernizacije obrambenih kapaciteta tvrđave koje je moguće

J. Blaeu, Šibenik
za vrijeme napada
Turaka 1645. godine

direktno povezati s intervencijama u doba Kandijskog rata. Također smo uspjeli uočiti ostatke intervencija u južnom podzidu tvrđave (falsa bragha) nakon prve eksplozije barutane 1663. godine kad su gotovo potpuno srušene zapadna i južna kurtina. Unutar južnog podzida vidljivo je mjesto gdje se vanjskim stubištem uspinjalo na ostatke kurtine i ulazilo u unutrašnjost tvrđave. Tada su možda izgrađena i vrata kojima se iz smjera zapadnog podzida ulazilo u južni. Vrata su preoblikovana 1832. godine, ali se vide temelji izvornog pravca pružanja zida. Zbog suvremenih intervencija kojima su posve proizvoljno preoblikovani dijelovi sjevernog podzida, gotovo je nemoguće utvrditi fortifikacijske elemente zbog kojih taj dio tvrđave Coronelli također naziva falsa bragha. Ostaje nepoznato i koje je tehničko rješenje topovskog kavalijera pod nazivom batteria Gonzaga na uglu sjeverne i istočne kurtine. Moguće je da je ta topovska bitnica bila na drvenoj konstrukciji. Batteria Barone na zapadnom podzidu tvrđave nalazila se na nasutom položaju koji je nekada vjerojatno završavao zemljanim grudobranom kako je to prikazano na Zavoreovoj karti s kraja 18. stoljeća. Na povišenom položaju ispod same zapadne kurtine tvrđave sv. Mihovila, Coronelli crta još jednu topovsku bitnicu pod nazivom "Batteria Span" koja se u to vrijeme tek planira izgraditi. Nakon nedavne obnove tvrđave više je nemoguće raspoznati njene eventualne arhitektonske ostatke.

Vincenzo Maria Coronelli, koji se titulira službenim mletačkim kozmografom, autor je više od stotinu grafičkih mapa među kojima je i nekoliko karata šibenskih utvrda od čega se kaštel sv. Mihovila vidi na dva detaljna prikaza. Zapanjujuće je u kojoj je mjeri pomoću

tih prikaza danas moguće identificirati faze izgradnje i različite fortifikacijske elemente na samoj tvrđavi. Štoviše, mogli bismo kazati da je znanstveno proučavanje fortifikacijske arhitekture bez cjelovitog poznavanja Coronellijevog opusa nemoguće.

Portret baruna
Christopha Martina
von Degenfelda

Pogled na šibensku
tvrđavu sv. Mihovila
prije rekonstrukcije
i restauratorskog
zahvata

PREDSTAVLJANJE

GODIŠNJAK ZAŠTITE SPOMENIKA KULTURE HRVATSKE

36/2012

Predstavljajući: dr. sc. Ivo Glavaš (predsjednik Društva konzervatora Hrvatske) i Tomislav Petrinec, d.i.a. (načelnik Sektora za konzervatorske odjele i inspekciju Ministarstva kulture RH)

PORTAL - GODIŠNJAK HRVATSKOG RESTAURATORSKOG ZAVODA 5/2014

Predstavljajući: Mario Braun, prof. (ravnatelj Hrvatskog restauratorskog zavoda) i dr. sc. Ana Azinović Bebek (urednica)

ZAŠTO JE TRSAT TEK UVJETNO FORTIFIKACIJA?

Nenad Labus | Dolores Oštrić

Ministarstvo kulture RH, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Rijeci

Trsatski je kaštel među najbolje održavanim građevinama svoje vrste u Hrvatskoj. Ipak, njegov pravi potencijal još uvijek nije prepoznat, pa mu još nije utvrđena ni adekvatna namjena.

Naime, budući da još od posljednje velike intervencije Trsat služi prvenstveno za smještaj ugostiteljske ponude te povremeno za smještaj suvenirnice, očito je da njegove glavne značajke još nisu zapravo prepoznate, pa onda niti valorizirane ni prezentirane na pravi način.

Grobnice u kaštelu

Oltar u kapeli sv.
Josipa

Sve ove okolnosti navele su konzervatore da se sustavno pozabave ovim objektom i načine konzervatorski elaborat koji bi postao podloga za njegovu ispravnu konzervatorsku valorizaciju i temelj za buduća postupanja.

TRSATSKA GRADINA

Kaštel, mauzolej, muzej, kafić, vidikovac...

Ranko Starac | Pomorski i povijesni muzej Hrvatskog Primorja, Rijeka

Trsatska Gradina je svakom putniku i turistu nezaobilazna točka u obilasku grada Rijeke. Osim dojmljivog panoramskog pogleda što nam nude obnovljene, rekonstruirane, pregrađene ili potpuno izmišljene konstrukcije i zidine, one mogu poput dobre kazališne scenografije biti načinjene i od obojanih gips-kartonskih ploča. Kazališna scenografija na rubu kamenitog brijega. Trsat nije bio nikada dvorcem, stanom nekog imućnog feudalca, nema raskoši kao ni traga obrtnički ili barem malo stilski i umjetnički prepoznatljivom komadu kamena. To je vojnički skromna utvrda, koja je poput mnogih naših kaštela ostala bez funkcije već polovicom 17. stoljeća, da bi je već derutnu uništio veliki potres 1750. godine. Gotovo stoljeće

Pogled na dvorište
kaštela

Pogled na arheološki iskop u stambenom dijelu kaštela (foto: D. Krizmanić)

Ulomci pećnjaka pronađeni u stambenom dijelu

kasnije, dovršen je jedan koncept pretvaranja surove ruine u bajkoviti mauzolej koji je trebao veličati slavu i herojstva Lavala Nugenta. Slavni mauzolej, rastočile su vegetacija i nebriga nasljednika. Slijedila je poratna obnova, u nekim elementima jedinstvena i vjerojatno previše agresivna prema građevini koja bi primarno trebala biti predmetom ozbiljnog multidisciplinarnog proučavanja. Nakon desetljeća obnova i rekonstrukcija, ostali smo izgubljeni u šumi neprotumačivih zidina, otvora, betoniranih nadvoja, lažnih kaldrmi, novih sadržaja. Trsatska priča može biti podlogom za jedan uzbuđljiv roman s povijesnom tematikom ispunjen brojnim ljudskim pričama...

18. travnja
Dan svjetske baštine

